

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

І. В. Полянська, С. М. Чернявська, В. Ф. Шевченко

**МЕТОД ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ У КОНТЕНТІ
КОМУНІКАТИВНО-ІНТЕНЦІЙНОЇ МОДЕЛІ
ЯК НОВОЇ ЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

**Методичні вказівки для студентів і викладачів з дисципліни
«Українська мова»**

Харків
НТУ «ХПІ»
2019

Рецензент:

О. М. Кринець, канд. філ. наук, доцент кафедри української, російської мов і прикладної лінгвістики НТУ «ХП»

*Затверджено
редакційно-видавничою радою НТУ «ХП»,
(протокол №1 від 16 січня 2019 р.)*

Полянська І. В.

Метод проектного навчання у контенті комунікативно-інтенційної моделі як нової еволюційної освіти. Методичні вказівки для студентів і викладачів з дисципліни «Українська мова» / І. В. Полянська, С. М. Чернявська, В. Ф. Шевченко. – Харків, 2019. – 27 с.

Укладачі :

І. В. Полянська
С. М. Чернявська
В. Ф. Шевченко

© І. В. Полянська,
С. М. Чернявська, В. Ф. Шевченко, 2019 г.

Кафедра української, російської мов і прикладної лінгвістики

ПЕРЕДМОВА

*Просто живопись, поэзия... – это не творчество...
Творчество связано с качеством сознания... Если
вы не творческий, то есть не двигаетесь дальше,
вы приходите в застой...*

*Главное творчество – это **сотворение нового себя***

Ошо

Запропоновані методичні вказівки є втіленням та реалізацією інноваційного проекту «Комунікативно-інтенційна модель (КІМ) як нова біозбалансована освіта (НБЕО)», який ми досліджуємо, апробуємо та впроваджуємо на кафедрі останніми роками. На відміну від кризової традиційної лівопівкульної освіти (ТЛО), у КІМ як НБЕО у викладанні лінгвістичних дисциплін акцент зроблено на розвиток творчого проектного мислення та інтуїції відповідно до потреб сучасності та суб'єктів навчання. Оскільки КІМ базується на вченні всесвітньо відомого доктора медицини та філософії Едварда де Боно, ми використовуємо нетривіальне тлумачення творчого мислення як здатності студента та викладача змінювати концепції та сприйняття, виконуючи проектні домашні завдання (Д/З). Інтерпретація поняття «проект» у межах КІМ також є нестандартною. Вона означає: використовуючи надану інформацію з певної тематики, створити концептуально новий артефакт, якого не існувало раніше, нетривіально репрезентуючи його.

Оскільки останніми дослідженнями доведено, по-перше, що мислення є навичкою та його необхідно розвивати; по-друге, що апріорне готове знання, яке ми надиктовуємо студентам, притупляє їх здатність до креативного мислення та вкрай негативно впливає на стан здоров'я студентів і викладачів, – саме тому проектне навчання має бути системним і

упорядкованим, а репрезентація нового матеріалу відбуватиметься за допомогою розробленої специфічної системи запитань.

Структура цих методичних вказівок визначається характерологічною особливістю методу проектного навчання, що потребує певної підготовки свідомості як студента, так і викладача. Задля цього необхідний матеріал поданий тут за допомогою теоретичних тем з основними виділеними ствердженнями, прикладами, системою специфічних запитань (пізнавальних, мотивувальних, провокативних, активувальних тощо), схемами, практичними аудиторними завданнями та проектними Д/З, до яких надано розроблений триетапний алгоритм їх виконання. Також у процес викладання інтегруються спеціальні методи та інструменти нестандартного творчого конструювального мислення, розроблені де Боно: PMI, OPV, C&S, метод паралельного мислення, система провокаційних прийомів, метод «випадкового вводу», програма CoRT та ін. Також ми замінюємо традиційні реферати на навчальні есе – інтегровану форму сучасної освіти, яка передбачає здатність студента обрати певну наукову концепцію із запропонованої теми й усвідомлено обґрунтувати свій вибір. У вказівках ми надаємо приклади таких тем есе та кращі роботи наших студентів. З колекцією цікавих проектних завдань, реальних проектів та вдалих есе можна ознайомитися на сайті кафедри web.kpi.kharkov.ua/linvo/ru/. Створення навмисно несподіваних ситуацій, кліпові структури занять також сприяють розвитку творчого проектного мислення центрованого тандема студента і викладача, оскільки доведено, що мозок розвивається виключно за наявності проблеми, яку йому необхідно розв'язати. У комфортних умовах мозок спить. З'ясовуємо у методичних вказівках також типові помилки проектних Д/З та переваги методу проектного навчання у контенті КІМ як НБЕО. Проводимо анкетування студентів і викладачів до та після проектного навчання з метою визначення рівня усвідомленості, тобто готовності до нової системи освіти. Текст анкети додаємо. Задля мотивування студентів та викладачів надаємо вимоги до складання української мови у КІМ як НБЕО за рейтингом. Окрім традиційних вимог –

відвідування занять 90 %, наявності повного конспекту лекцій, своєчасного виконання Д/З і МК, – найважливішим пунктом є визначення рівня активування студентів протягом заняття та всього семестру. Задля цього використовуємо бонусну накопичувальну дворівневу американську систему. Перший рівень – активувальний, тобто перевірка, в якому стані знаходиться свідомість студента. Якщо студент усвідомлений і активований, постійно напоготові під час заняття і відповів не менш п'яти разів на поставлені питання, – він отримує наприкінці заняття бонус (великий плюс). Другий рівень – визначення якості засвоєння матеріалу, здатності створювати цікаві проекти, бути продуктивним, креативним – оцінку виставляємо після доповіді, репрезентації проектних Д/З, навчальних есе тощо. Кінцева рейтингова оцінка впливає з урахування результатів обох рівнів.

Бажаємо всім студентам і викладачам успіхів та задоволення в опануванні методу проектного навчання!

Think Different

(Думай по-іншому/англ.)

Steve Jobs

Образование – это не информация, а трансформация.

Образование означает вынуть что-то из глубины человека... привести его существо в проявленную форму, ...сделать его активным, динамичным...

Жизнь случается только когда есть что-то новое

Ошо

1. ЗМІСТОВНИЙ АНАЛІЗ ПЛАНУ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА»

– Як можна, на вашу думку, розшифрувати всі аббревіатури нашого заголовку? Надайте ваші припущення та розміркування.

– Перед вами план курсу «Українська мова», розгляньте його уважно.

Д/З № 1. Проаналізувати план курсу «Українська мова» щодо доцільності та необхідності перелічених тем у подальшій професійній діяльності та у житті. Навести приклади з життя. Надати свої пропозиції. Обґрунтувати.

– Пропонуємо провести анкетування щодо визначення рівня свідомості та готовності до нової освіти. Будь ласка, заповніть анкету щиро та відповідально, оскільки ви є причетними до створення освіти майбутнього. Надаємо варіант тексту анкети.

АНКЕТА № 3.1

**для преподавателей (студентов) по исследованию
современного образовательного пространства и обмену опытом**

ВУЗ, КАФЕДРА

(Для студентов) Группа, КУРС

ПОЛ (нужное подчеркнуть) мужской женский

Возрастная группа респондента 17-25 25-35 35-45 45- и далее

Пожалуйста, отметьте предпочтительные для Вас варианты ответа.

Ф.И.О. (по желанию респондента)

1. Каким должно быть высшее образование, по Вашему мнению, в современном информационно-коммуникативном обществе?

- а) накопительным, линейным, транслирующим;
- б) нелинейным, развивающим гибкость и креативность мышления, поливариантным и поликритериальным;
- в) интегрирующим а) и б) в единую целостную систему нового образовательного пространства;
- г) Ваш вариант ответа.

2. Какова, с Вашей точки зрения, преимущественная роль преподавателя высшей школы в настоящее время?

- а) создавать возможности для раскрытия индивидуальности студента, развития гибкости и креативности его мышления;
- б) передавать определённую сумму знаний по изучаемому предмету;
- в) способствовать расширению сознания студента (и своего) и повышению уровня осознанности;
- г) Ваш вариант ответа.

3. Какую роль, по Вашему мнению, образование должно и может играть в современном информационно-коммуникативном обществе?

- а) удовлетворять запросы социума, то есть зависимую и подчинённую;
- б) когерентную, то есть взаимосвязанную, сопряжённую, согласованную с социумом;
- в) опережающую, мотивирующую, иницирующую развитие общества;
- г) Ваш вариант ответа.

4. Какая преимущественная форма изложения материала лекции, на Ваш взгляд, способствует развитию гибкости и креативности мышления студентов?

- а) записывание в виде чётких готовых формулировок под диктовку;
- б) постановка мотивирующих вопросов, обсуждение их со студентами с последующим совместным выводением формулировок и фиксацией в конспекте;
- в) Ваш вариант ответа.

5. Каким является, с Вашей точки зрения, высшее образование в нашей стране в настоящее время?

- а) нелинейным, развивающим гибкость и креативность мышления, поливариантным, поликритериальным;
- б) традиционным, транслирующим, линейным, накопительным;
- в) Ваш вариант ответа.

6. Какова, на Ваш взгляд, социальная роль образования в нашей стране в настоящее время?

- а) подчинённая, удовлетворяющая запросы общества потребления;
- б) опережающая, мотивирующая, иницирующая развитие общества;
- в) Ваш вариант ответа.

7. Какую преимущественную роль, с Вашей точки зрения, должен и может играть преподаватель высшей школы в современном образовательном пространстве информационно-коммуникативного общества?

- а) трансляционную – разъяснение определённой суммы знаний по изучаемому предмету;

б) конструктивную – моделировать ситуации и возможности для раскрытия индивидуальности студента, развития гибкости и креативности его мышления;

в) развивающую – способствовать расширению сознания студентов (и своего) и повышению уровня осознанности;

г) Ваш вариант ответа.

8. Какие виды работы в большей степени способствуют, по Вашему мнению, раскрытию индивидуальности студентов, развитию гибкости и креативности их мышления?

а) рефераты и конспекты;

б) сочинения;

в) эссе;

г) проекты;

д) Ваш вариант ответа.

9. Какая форма проведения лекции для Вас более предпочтительна в процессе обучения?

а) активная дискуссия студентов на конкретных примерах по изучаемой проблеме с последующим записыванием материала в конспекте;

б) записывание четких готовых формулировок под диктовку;

в) постановка мотивирующих вопросов, высказывание студентами своей точки зрения, совместное выведение формулировок с последующей фиксацией их в конспекте;

г) Ваш вариант ответа.

10. Считаете ли Вы полезной систему проектных Д/З для развития гибкости и креативности мышления студентов?

а) да;

б) нет;

в) отчасти;

г) Ваш вариант ответа.

11. Какие виды работы Вы используете со студентами в процессе обучения чаще всего?

а) эссе;

- б) сочинения;
- в) рефераты и конспекты;
- г) проекты;
- д) Ваш вариант ответа.

12. Как часто Вы используете систему проектных Д/З в процессе обучения?

- а) всегда;
- б) никогда;
- в) иногда;
- г) Ваш вариант ответа.

13. Необходимо ли, по Вашему мнению, использовать в современном преподавании новые достижения науки в исследовании психологии, сознания, мышления и под.?

- а) да;
- б) нет;
- в) меня это не интересует;
- г) Ваш вариант ответа.

14. Должно ли современное образование в информационно-коммуникативном обществе оставаться традиционным, академичным, консервативным, накопительным?

- а) да;
- б) нет;
- в) меня это не интересует;
- г) Ваш вариант ответа.

15. Как Вы относитесь к теории де Боно, утверждающей, что мышление – это навык и ему следует активно обучать в ВШ?

- а) согласен и использую;
- б) не разделяю данную точку зрения и не использую;
- в) меня это не интересует;
- г) Ваш вариант ответа.

16. Следует ли, на Ваш взгляд, интегрировать в современное преподавание приемы де Боно, формирующие проектное системное мышление?

- а) да;
- б) нет;
- в) меня это не интересует;
- г) Ваш вариант ответа.

2. КІМ ЯК НБЕО – МЕТОД ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ІКС

Як відомо, моделювання та проектування є нині найефективнішим виявленням системного підходу до розв'язання проблем і розвитку системного мислення. Саме тому, зважаючи на тотальні зміни в усіх галузях, ми пропонуємо разом з вами розвивати інноваційну комунікативно-інтенційну модель (КІМ) як нову біобалансовану еволюційну освіту (НБЕО).

– Як ви вважаєте, з яких причин виникла необхідність нової освіти? Обґрунтуйте.

Насправді, необхідність нової освіти зумовлена кризою пануючої традиційної лівопівкульної освіти (ТЛО), оскільки доведено, що задля нормального розвитку та стану здоров'я людини необхідно збалансоване формування як лівої півкулі мозку (яка відповідає за раціональне, логічне знання), так і правої (яка відповідає за творче проектне мислення, інтуїцію). Можна навести з цього приводу чудову метафору сучасного мисливця та філософа Ошо: «Природа нічого не дає зайвого. Дві півкулі мозку для людини – це як два крила для птаха. Чи може летіти птах з одним крилом?!». Саме тому нам необхідно підключити праву півкулю завдяки розвитку проектного мислення, що допомагає зробити КІМ як НБЕО. Адже ми функціонуємо з вами в занадто складних умовах.

– Скажіть, будь ласка, в якому суспільстві якої цивілізації ми проживаємо? Обґрунтуйте. (Допоможе аббревіатура ІКС нашого заголовку).

Дійсно, ми живемо та функціонуємо в інформаційно-комунікативному суспільстві (ІКС) техногенної цивілізації. З одного боку, це чудово. Навіть уже відомий нам Ошо висловився про це: **«Лучшее время для жизни человека – это время тотальных перемен»** (рос).

– *Як ви вважаєте, що він мав на увазі? Чому для людини складний час постійних змін начебто парадоксально Ошо вважає найкращим для життя?*

Правильно, йдеться про швидку трансформацію, розвиток людини за таких умов, що є задля неї вкрай корисним. Але не все так просто. Існує й інше ставлення серед вчених до нашого суспільства. Відомий сучасний німецький соціолог та філософ **Луман** вважає, що ми функціонуємо в постмодерністському просторі, та він характеризує його таким висловом: **«Общество постоянно возрастающих рисков»** (рос).

– *Про які ризики говорить Луман? Наведіть приклади з життя.*

Насправді, ІКС має не тільки переваги, а й багато складнощів і недоліків, які Луман називає ризиками та які погрожують людині постійно. Перелічимо їх. Ці ризики є одночасно специфічними характеристиками ІКС. Серед найважливіших можна назвати **екологічні ризики**, що руйнують здоров'я людини (насправді, це робить саме людина своєю безглуздою діяльністю); **інформаційні, техногенні, політичні, економічні, освітні** тощо. Як можна допомогти людині вижити в цих умовах, ми поговоримо наступного разу.

– *Отже, зробіть висновки щодо викладеної теми. Про що йшлося і задля чого ми розглядали ці питання?*

Висновки

Спочатку було наведено вимоги для складання УМ за рейтингом. Далі ми розглянули план курсу УМ й отримали Д/З № 1. У другому питанні проаналізували сучасне ІКС, його переваги та недоліки, визначили ризики, які постійно чатують на людину. Було з'ясовано, що кризова ТЛО руйнує здоров'я всіх суб'єктів навчання, тому постала необхідність створення КІМ як НБЕО, яка допоможе нівелювати негативні наслідки ТЛО завдяки у тому числі проектному навчанню.

2.1. МОВА ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ

– Що таке мова, на вашу думку, та для чого вона існує? Надайте приклади та обґрунтування.

Поняття «мова» багатозначне та може вживатися у різних словосполученнях. Наприклад, «мова музики», «мова архітектури», «мова кохання» тощо. Ми розглядаємо мову як наукову категорію, як засіб спілкування у певному суспільстві певної нації.

Надаємо базове спрощене визначення мови № 1, яким ми користуватиметься. **Мова – це єдина, цілісна, складна система знаків: фонем, мор-фем, складів, слів, словосполучень, речень, періодів, яка має функції називання понять, об’єктів та явищ, формування думок та передання інформації та застосовується задля комунікації.**

Базове визначення мови № 2. **Мова є явище фізичне, фізіологічне, антропологічне та суспільне (соціальне).**

– Як ви розумієте це визначення? З’ясуйте кожний параметр, обґрунтуйте та надайте приклади, які ілюструють вашу думку.

Д/З № 2. Зробити коментар до базового визначення № 2. Довести, обґрунтувати та проілюструвати.

Мова виконує приблизно 30 функцій. Найважливіші серед них – це номінативна, мислетворча, ідентифікаційна, культурологічна, емотивна, експресивна, волюнтативна, контактоустановлювальна, етична, естетична, інформативна, комунікаційна, інтенційна тощо. Всі функції можна умовно розподілити на дві групи: перша група – функції, пов’язані з комунікацією, переданням інформації; друга група – функції, пов’язані з накопичувальною функцією формування думок. Насправді, всі функції між собою пов’язані в соціумі та існують як єдиний цілісний взаємопов’язаний механізм.

В історії мовознавства існує велика кількість теорій походження, функціонування та сутності мови. Про знаковий характер мови ще зауважував в античності Аристотель у 3 ст. до н. е. Він стверджував, що мова є позначенням того, що ми відчуваємо та думаємо. Здавна існує також

герменевтика – теорія, яка розглядає мову як засіб тлумачення старовинних текстів.

Німецький філолог 19 століття та представник німецького класичного гуманізму Вільгельм Гумбольдт є основоположником філософії мови як самостійної дисципліни. Він вперше в мовознавстві інтерпретує мову не як щось стале, але як безперервний процес духовної творчості, як формувальний орган мислення, який виражає індивідуальне світосприйняття народу та визначає всі духовні стосунки людини із світом.

Відомий швейцарський мовознавець Фердинанд де Соссюр (кінець 19 – початок 20 століття) вперше запропонував розглядати мову як систему (структуру). Вперше у мовознавстві виокремив мову (як систему знаків, соціальне та психічне явище) та мовлення (як індивідуальне та психофізіологічне явище, яке використовує активно код мови відповідно до думки комуніканту). Соссюр став попередником структурної лінгвістики в світі (Бодуен де Куртене, Фортунатов). А структурна лінгвістика є підґрунтям виникнення структуралістської лінгвістики (Жан Лакан).

Існує також екзистенційна теорія мови німецького філософа середини 20 століття Гайдеггера, який ставиться до мови вкрай поважно та трепетно. Він вважає мову за найважливіший компонент культури. Він називає мову «Дім Буття» і стверджує, що коли мова технізується та стає лише засобом передання інформації, то вона вмирає як справжнє мовлення, яке з'єднує людину та його культуру з Буттям. Тому не люди говорять мовою, а мова говорить людям та людьми.

Можна також назвати психологічну школу українського академіка Потебні, який досліджував взаємозв'язок мислення та мовлення як єдиний цілісний процес.

Д/З № 3. Скласти стисле есе (0,5–1 сторінка) на тему «Яку теорію щодо походження, функціонування та сутності мови я обираю та чому».

2.2. ДЕЯКІ ПАРАМЕТРИ КІМ І АКТУАЛЬНІ ЯКОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Минулого заняття ми зупинилися на питанні про те, які саме риси та якості необхідні людині, щоб вижити у складних умовах ризиків ІКС, що постійно зростають.

– Подумайте та назвіть ці якості, обґрунтуйте.

Насправді, ці якості збігаються з параметрами КІМ як НБЕО. Першим найважливішим параметром можна вважати **нетривіальні підходи** задля розв’язання проблем та завдань.

– Як ви вважаєте, чому саме цей параметр є актуальним у сучасному ІКС? Наведіть приклади, обґрунтуйте. Для чого він потрібний? Що ви розумієте під поняттям «нетривіальні підходи»?

Нетривіальними ми називаємо нестандартні, нешаблонні, незвичні рішення проблем через те, що звичні варіанти рішень в умовах тотальних змін вже не працюють. Наприклад, лікування нетрадиційними методами, коли традиційна медицина не може допомогти. Сюди також належать здатність людини бути креативною, конструктивною, вміти мислити позитивно та нестандартно, для чого потрібна гнучкість і рухливість мислення, які формуються за допомогою проектного мислення.

Наступний необхідний параметр – це комунікативність як екзистенційна категорія в ІКС.

– Що таке комунікативність, чому ця категорія стає занадто актуальною в ІКС? Наведіть приклади. Коли вважають, що комунікація відбулася?

Комунікативність – це здатність фахівця працювати в команді, вміння знаходити спільну мову. Оскільки в ІКС складні техногенні завдання, що їх можуть вирішувати тільки в команді, комунікативність набуває в ІКС екзистенційного значення, як категорія буття. Психологи вважають, що комунікація відбулася, коли комуніканти досягли взаєморозуміння та дійшли згоди задля розв’язання проблеми.

Наступна необхідна якість для фахівця – це здатність до інтегративності міжпредметної та внутрішньої дисциплінарної.

– Як ви розумієте поняття «інтеграція», де можна побачити її в ІКС? Наведіть приклади.

Насправді, інтеграційність – це визначальна ознака ХХІ століття. Про це наприкінці ще ХХ століття висловлювався відомий креативний творчий Стів Джобс: «У ХХІ столітті можна створити щось новітнє, тільки якщо інтегрувати досягнення технологій з гуманітарними потребами людини та мистецтвом...» По всіх усядах можна побачити інтеграцію: комп’ютерна

медицина, фізична хімія, геофізика, кріобіологія тощо. Здатність до інтеграції – це вміння фахівця сприймати будь-яке явище цілісно, у єдиному взаємозв'язку всіх елементів явища.

– Надайте ваше розуміння категорії усвідомленості. Як ви вважаєте, чому відомий філософ і мислитель сучасності Ошо стверджує, що в нинішніх умовах здатні вижити виключно усвідомлені люди. Чому саме зараз підвищується роль усвідомленості в ІКС?

Українською необхідною якістю сучасного фахівця є усвідомленість, тобто здатність людини бути тут і зараз, завжди усвідомлювати свій вибір, правильно оцінюючи його наслідки. Роль усвідомленості в наш час зростає через складні умови, в яких опинилося людство, що пов'язано з тотальними змінами, які охопили природу та всі галузі суспільства. Розгляньмо всі параметри КІМ як НБЕО в єдиній цілісній системі, які є також необхідними якостями та навичками сучасних фахівців. На схемі «Базові параметри та моделювальні принципи КІМ як НБЕО та актуальні якості сучасного фахівця».

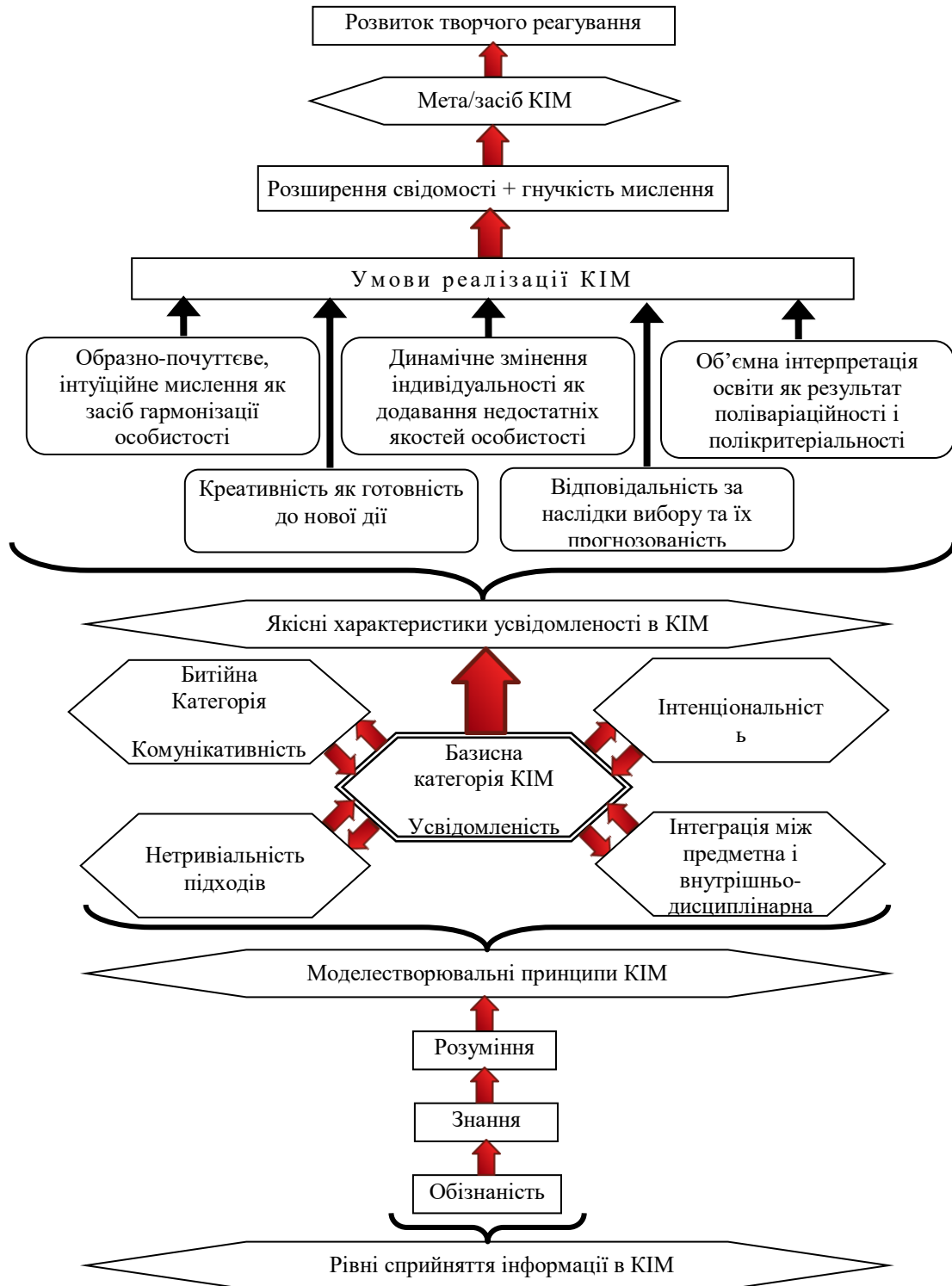

Схема 1. «Базові параметри та моделювальні принципи КІМ як НБЕО та актуальні якості сучасного фахівця»

– *Зробіть висновки, узагальнюючи інформацію заняття та визначте її актуальність для майбутніх фахівців.*

3. СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ

– *Що таке національна мова? Надайте визначення.*

Національна мова – це засіб усного та писемного спілкування певної нації. Національна мова має дві складові: літературна мова та діалектна мова. **Літературна мова** – це унормована загальноприйнята оброблена майстрами форма національної мови. Вона має такі **ознаки** : унормованість, стандартність, поліфункціональність, наддіалектність, стилістична диференційованість (різноманітність стилів: 5+2: науковий стиль, публіцистичний стиль, офіційно-діловий стиль, художній, розмовний, деякі мовознавці виокремлюють ще конфесійний стиль і епістолярний /стиль листування/). **Діалектна мова** – це форма національної мови обмеженого спілкування, яка включає діалекти та наріччя. **Діалект** – це мова спілкування, обмежена або певною територією (це територіальний діалект), або певною соціальною групою (це соціальний діалект). **Наріччя** – це сукупність структурно схожих та територіально близьких діалектів. У національній українській мові виокремлюються три основні наріччя: південно-східне, південно-західне та північне. **Соціальний діалект** диференційований за певними ознаками. **За віком** виокремлюються дитячий сленг, молодіжний сленг, студентський тощо. **За фахом** виокремлюються метамови: фізична, хімічна, комп'ютерна тощо. **За статусом** можна виокремити кримінальну мову, або кримінальне аргю, мову представників субкультур, мову політиків тощо.

4. АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ ПРОЕКТНИХ Д/З

– *Що таке проект? Для чого він потрібний?*

Як педагогічна ідея, технологія та форма навчальної роботи – проектний метод – поширився у тридцяті роки двадцятого століття. Цей метод виник у педагогіці як одна з форм втілення в освіті дослідницького методу. Він з'єднав евристичний, дослідницький, експериментальний та науковий компоненти. В основу проектного методу були покладені дослідження американського філософа та педагога Дж. Дьюї, який

сприймав дитинство як самостійний і самоцінний етап життя людини. Завданням освіти він вважав не стільки надавати знання, скільки розвивати здатності дитини розв'язувати нагальні життєві проблеми. Послідовником Дж. Дьюї виявився В. Х. Кіпатрік, який виокремлював три основні компоненти нової педагогічної системи: навчальний матеріал; доцільна діяльність; навчання як безперервна трансформація життя та його підйом на вищі рівні. Метою навчання було в той час надати учням методи вирішення проблем, пошуку, дослідження. Для досягнення успіху учню доводилося здобувати необхідні знання та, спираючись на них, виконувати певну роботу. Ідеальним вважали проект, для виконання якого необхідні були знання з різних галузей, а проекти природно інтегрували в реальне життя. Також проектна діяльність застосовувалася як спосіб демократизації освітнього простору. В європейській та американській освіті проектний метод поширився та набув популярності. Поступово в педагогіці формується поняття «проектне мислення». Після досліджень доктора медицини та філософії Едварда де Боно, який довів, що мислення є навичкою, що його можна та необхідно навчати студентів, проектне мислення почали інтерпретувати як особливий вид мисленнєвої діяльності. У КІМ як НБЕО проектна діяльність трактується достатньо специфічно – це створення на основі отриманих раціональних знань нового артефакту, який не існував раніше. Ми розробили **триетапний алгоритм виконання домашнього проектного завдання**.

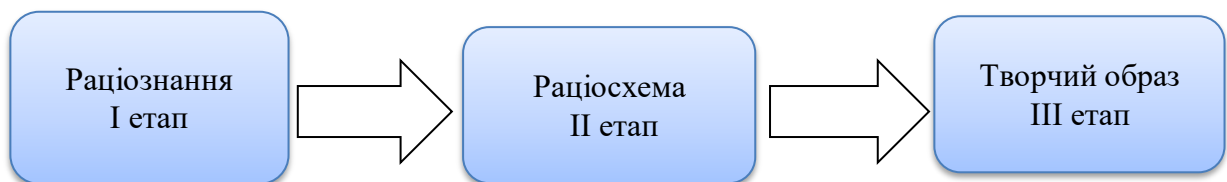

СХЕМА 2. Триетапний алгоритм виконання домашнього проектного завдання.

I етап – це вербально виражене раціональні знання, тобто текст певної теми, а саме – текст лекції. Знання студенти не отримують готовим (априорним), а здобувають за допомогою системи специфічних питань викладача. На цьому етапі студенти мають виокремити та надати визначення (дефініції) всіх наукових категорій цієї теми.

II етап – студенти складають самостійно або за допомогою викладача раціосхему теми. На цьому етапі студенти мають скласти раціосхему, яка відображатиме взаємозв'язки, взаємовплив та взаємозалежність всіх категорій теми. Вимоги до раціосхеми: 1) надати якомога більше інформації з мінімальним вербальним вираженням; 2) за допомогою стрілок показати, які категорії є найширшими поняттями, які найвужчими та як вони з'єднані між собою; 3) схема має повно відображати зміст теми.

III етап – необхідно з'єднати раціосхему з візуальним образом, що допомагає підключити праву півкулю мозку, яка відповідає за творчість, інтуїцію, проектне мислення. Поширеною помилкою спочатку на третьому етапі є фоновий вибір візуального образу як прикраси. Це абсолютно неправильна інтерпретація суті проекту, оскільки раціосхема та візуальний образ мають збігатися природно та повністю відповідати одне одному змістовно. Форму вираження візуального образу студент обирає самостійно. Це може бути комп'ютерна графіка, рисунок, кросворд, чайнворд, сканворд, колаж тощо. Концептуальна ідея проекту виникає на перетині ідеї раціосхеми та візуалізації. Студенти репрезентують свій проект, з'ясовуючи концептуальну ідею, обираючи будь-яку форму задля репрезентації. Кращі роботи потрапляють у колекцію на сайт кафедри web.kpi.kharkov.ua/linvo/ru/.

Важливим компонентом під час створення проектів вважаємо їх обговорення в групі з використанням методу де Боно РМІ, коли активується полілогічна усвідомлена комунікація.

Як приклад розгляньмо раціосхему «Структура національної мови».

Структура національної мови

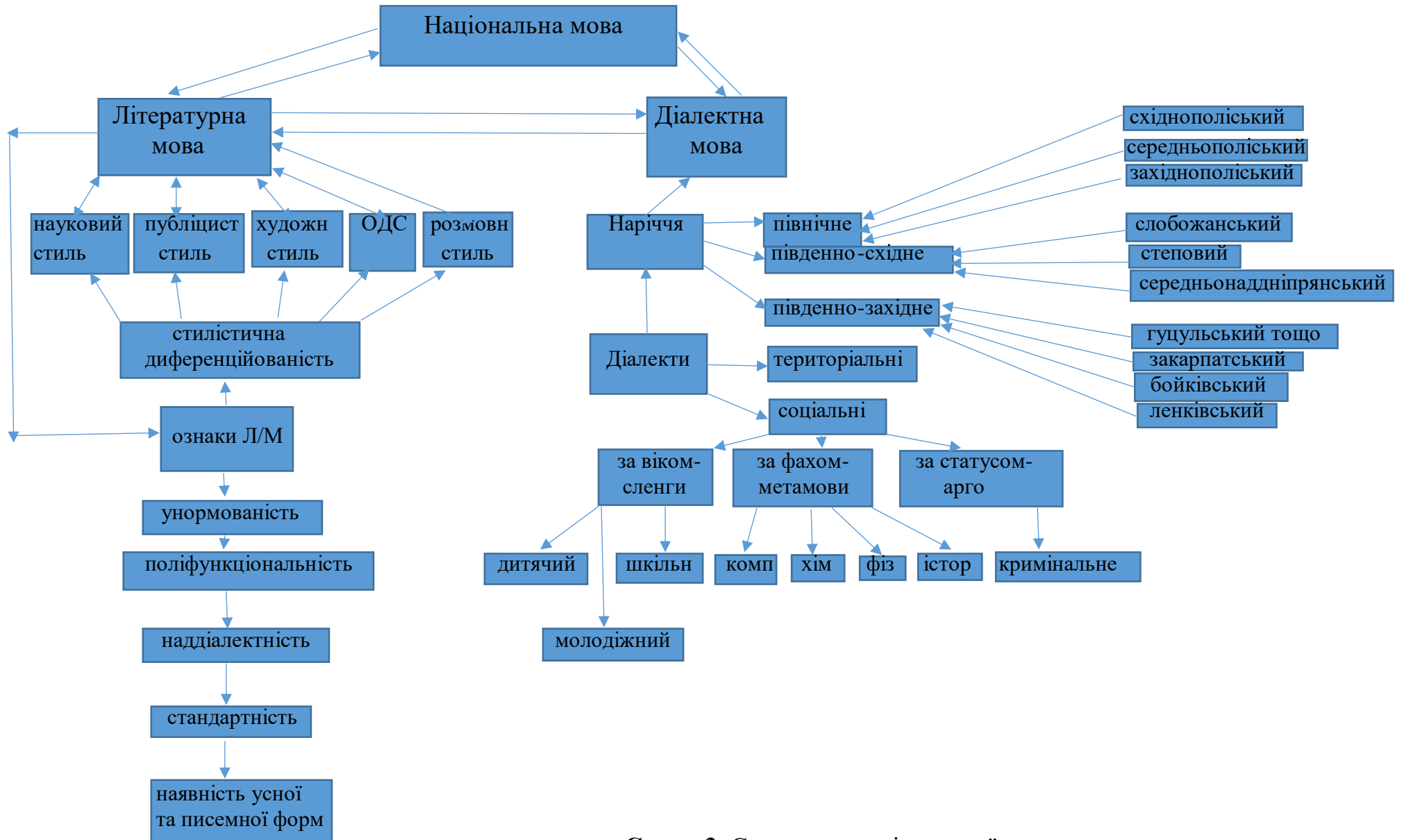

Схема 3. Структура національної мови

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Полянская И. В. Коммуникативно-интенциональная модель преподавания языков как инновационный проект современного образования / И. В. Полянская, В. Ф. Шевченко, И. А. Сладких. – Оралдың ғылым жаршысы. – Уральск, Республика Казахстан : ТОО «Уралнауцкнига», 2014. – № 47 (126). – С. 51–56.

2. Полянская И. В. Коммуникативно-интенциональная модель преподавания языков в контексте современной парадигмы высшего образования / И. В. Полянская, В. Ф. Шевченко // Материалы международной научно-практической конференции «Проблемы и перспективы подготовки иностранных студентов Харьков» : ХНАДУ, 2-3 октября 2014 г. – Харьков, 2014. – С. 163–170.

3. Полянская И. В., Шевченко В. Ф. Закономерность возникновения коммуникативно-интенциональной модели (КИМ) преподавания языка в контенте компетентностной парадигмы высшего образования / И. В. Полянская, В. Ф. Шевченко // Материалы II Международной научно-методической конференции «Язык и специальность: актуальные проблемы обучения иностранцев в высшем учебном заведении», 28-30 мая 2015 г. – Харьков : ХНУРЭ, 2015. – С. 297–302.

4. Полянская И. В. Коммуниктивно-интенциональная модель обучения РКИ в контексте компетентностной парадигмы высшего образования / И. В. Полянская, В. Ф. Шевченко, И. А. Сладких // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 17-18 квітня 2014 р. – Київ, 2014. – С. 112–115.

5. Полянская И. В. Осознанность как базисная категория коммуникативно – интенциональной модели (КИМ) преподавания языка / И. В. Полянская, В. Ф. Шевченко, Г. Д. Павлова // Новый коллегіум.– Харьков, 2015.– № 1. – С. 33–37.

6. Полянская И. В. Осознанность как базисная категория коммуникативно-интенциональной модели (КИМ) в преподавании лингвистических дисциплин / И. В. Полянская, В. Ф. Шевченко, Г. Д. Павлова // Материалы VIII Международной научно-практической конференции «Науково-методичні проблеми мовної підготовки іноземних студентів», 16-17 апреля 2015 г. – Київ : УАПРЯЛ, НАУ, 2015.– С. 95–97.

7. Шевченко В. Ф. Взаимосвязь понимания и мышления в контексте коммуникативно-интенциональной модели обучения языкам иностранных студентов / В. Ф. Шевченко В. Ф., И. В. Полянская // Материалы X международной научно-практической конференции, посвященной 85-летию ХНАДУ «Проблемы и перспективы языковой подготовки иностранных студентов в высших учебных заведениях», 1-2 октября 2015 г. – Харьков : ХНАДУ, 2015. – С.247–251.

8. Доступно за адресою:

https://ru.wikipedia.org/wiki/Проблемное_обучение.

9. Доступно за адресою: Автор: Вероника Нистоцкая Источник : <https://shkolazhizni.ru/school/articles/42552/> © Shkolazhizni.ru Вероника Нистоцкая Мастер 3 Что такое проблемное обучение? Инновационные методики обучения.

10. Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения / А. В. Хуторский. – Москва : Изд-во МГУ, 2003. – 416 с.

11. Оконь В. Основы проблемного обучения / В. Оконь : пер. с польск. – Москва : Просвещение, 1968. – 208 с.

12. Лернер И. Я. Проблемное обучение / И. Я. Лернер. – Москва : Знание, 1974. – 64 с.

13. Брушлинский А. В. Психология мышления и проблемное обучение / А. В. Брушлинский. — Москва : Знание, 1983. – 96 с.

14. Полянская И. В. Концептуальная идея КИМ преподавания русского/украинского языка как иностранного / И. В. Полянская, С. Н. Чернявская, В. Ф. Шевченко // Матеріали Міжнародного науково-практичного семінару «Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів», 15 грудня 2016 р. – Харків : ХНУБА, 2016. – С. 133–138.

15. Полянська І. В., Комунікативно-інтенційна модель у контенті нової біозбалансованої еволюційної освіти (розміркування щодо полеміки з колегами-філологами) / І. В. Полянська, С. М. Чернявська, І. А. Сладких // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія. Досвід, проблеми. Збірка наукових праць. Випуск 49. Київ-Вінниця : 2017 р. – С.154–157.

16. Полянська І. В. Теоретические основы концептуальной модели как нового биоадекватного эволюционного образования / І. В. Полянська, С. М. Чернявська // XXV Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я», 2017 р. – Харків : MicroCAD–2017.– ч.ІІІ.– С. 73.

17. Маслова Н. В. Ноосферное образование. Как превратить обучение в естественное познание мира / Н. В. Маслова.–Москва : Концептуал, 2017.– 238 с.

18. Доступно за адресою: [https://www.google.com.ua/search?q=Маслова Н.В. Ноосферное образования.](https://www.google.com.ua/search?q=Маслова+Н.В.+Ноосферное+образование)

19. Доступно за адресою:
[http://istokduhovnosti.ucoz.org/video/vip/19/praeht_quot_stvaraem_buduchynju_razam_quot/noosfernoe_obrazovanie/maslova_n_v_kurs_lekcij_quot_noosfernoe_o Маслова видеолекции.](http://istokduhovnosti.ucoz.org/video/vip/19/praeht_quot_stvaraem_buduchynju_razam_quot/noosfernoe_obrazovanie/maslova_n_v_kurs_lekcij_quot_noosfernoe_o_Maslova_videolekcii)

20. Доступно за адресою:
[https://ru.wikipedia.org/wiki/Лурия, Александр Романович](https://ru.wikipedia.org/wiki/Лурия,_Александр_Романович)

21. Лурия А. Р. Маленькая книжка о большой памяти (Ум мнемониста) / А. Р. Лурия. – Москва, 1968. Исследование феноменальной памяти С. В. Шерешевского. – 192 с.

22. Лурия А. Р. Язык и сознание (idem) / А. Р. Лурия. – Москва, 1979.– 232 с.

23. Давыдовская Н. А. Психологические и медицинские основы здоровьесберегающего природосообразного метода преподавания : автореф. дис./ Н. А Давыдовская.– М-Алмааты, 2005. – 33 с.

24. Эдвард де Боно. Искусство думать: Латеральное мышление как способ решения сложных задач = Lateral Thinking An Introduction / Эдвард де Боно. – Москва: Альпина Паблишер, 2015. – 172 с.

25. Эдвард де Боно. Научите себя думать : самоучитель по развитию мышления / Эдвард де Боно.– Москва : Альпина Паблишер, 2009.– 204 с.

26. Доступно за адресою: https://ru.wikipedia.org/wiki/Боно,_Эдвард_де_Боно. Парадигми вищої освіти. Доповідь на засіданні УАПРЯЛ 23 березня 2015 р. – 10 с.

27. Полянская И. В. Психологическое обоснование коммуникативно-интенциональной модели обучения языку / И. В. Полянская, В. Ф.

Шевченко // Міжнародна конференція «Інженерія інноваційних технологій та вдосконалення фундаментальної освіти», 7-8 листопада 2013 р. – Харків. – С. 33–34.

28. Столяренко А. М. Психология и Педагогика : учебное пособие для вузов / А. М. Столяренко. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 423 с.

29. Полянская И. В. Развитие творческого реагирования в контексте коммуникативно-интенциональной модели обучения РКИ / И. В. Полянская, В. Ф. Шевченко // Материалы 7-й Международной научно-практической конференции, 8-11 июня 2013г.–Ялта. Сборник научных работ «Русский язык в поликультурном мире».– Киев, 2014. – С.190–194.

30. Луман Н. Общество как социальная система / Н. Луман : пер. с нем. А. Антоновский.– Москва : Логос, 2004. – 232 с.

31. Выготский Л. С. История развития высших психологических функций : у 6 т. Т. 3 / Л. С. Выготский.– Москва : Педагогика, 1982.– 315 с.

32. Горошко Е. И. Информационно-коммуникативное общество в гендерном измерении : монография / Е. И. Горошко.– Харьков: ФЛП Либуркина Л. М., 2009. – 816 с.

33. Полянская И. В. Об отборе текстов в рамках коммуникативно-интенциональной модели обучения РКИ (УКИ) / И. В. Полянская, В. Ф. Шевченко, Г. Д. Павлова // Международная научно-практическая конференция «Обучение иностранных студентов в высшей школе. Традиции и перспективы», 24–25 мая 2013 г.– Харьков, 2013. – С.189–191.

34. Полянська І. В. Комунікативно-інтенційна модель викладання мов у контенті сучасного освітняського простору (за матеріалами анкетування) / І. В. Полянська, С. М. Чернявська, В. Ф. Шевченко // Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи мовної підготовки іноземних студентів», 12-13 жовтня 2017 р.–Харків: ХНАДУ, 2017.– С. 348–353.

35. Полянська І. В. Розвиток проектного мислення та інтуїції під час викладання лінгвістичних дисциплін у контенті КІМ як нової еволюційної освіти. / І. В. Полянська І. В., В. Ф. Шевченко // Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я» MicroCAD –2017, ч. IV.– Харків. – С. 26.

36. Сладких І. А. Формування готовності студентів-іноземців довузівської підготовки до навчання у вищих технічних закладах : дис. канд.пед. наук / І. А. Сладких.– Харків,2014. – 304 с.

37. Доступно за адресою:

https://ru.wikipedia.org/wiki/Метод_анкетирования.

38. web.kpi.kharkov.ua/linvo/ru/

39. Шорохова И. С. Статистические методы анализа / И. С. Шорохова. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2015. – 300 с.

40. Колесникова И. А. Педагогическое проектирование / И. А. Колесникова, М. П. Горчакова-Сибирская.– Москва: Издательский центр «Академия», 2007. – С. 28–32.

41. Полянська І. В. Комунікативно-інтенційна модель викладання мов у сучасній освіті / І. В. Полянська // Доповідь на Пленарному засіданні 19 Міжнародної науково-практичної конференції «Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки», 4 червня 2015р.– ХНУ ім. Каразіна. Програма конференції. – Харків. – С. 5.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
1. Змістовний аналіз плану курсу «Українська мова»	5
Анкета № 3.1.	6
2. КІМ ЯК НБЕО – метод викладання української мови в ІКС	10
2.1. Мова як наукова категорія та її функції	12
2.2. Деякі параметри КІМ і актуальні якості сучасного фахівця	13
Схема 1	16
3. Структура національної мови	17
4. Алгоритм виконання проектних Д/З	17
Схема 2	18
Схема 3	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	21
ЗМІСТ	26

Навчальне видання

Укладачі : **Полянська** Ірина Валентинівна
 Чернявська Світлана Миколаївна
 Шевченко Валентина Федорівна

**МЕТОД ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ У КОНТЕНТІ
КОМУНІКАТИВНО-ІНТЕНЦІЙНОЇ МОДЕЛІ
ЯК НОВОЇ ЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

Методичні вказівки для студентів і викладачів з дисципліни
«Українська мова»

Роботу рекомендувала до видання проф. Снігурова Т.О.

В авторській редакції

Видавничий центр НТУ «ХП».
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08. 2017 р.
61002, Харків, вул. Кирпичова, 21

План 2019 р., поз. 130
Підписано до друку 2019 р.
Формат 60х84 ^{1/8}. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ксерографічний. Ум. друк. арк. 16,2. Обл.-вид. арк. 14,0.
Наклад 6 прим. Зам. № 05-19.